

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 545/2018-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. novembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED]
[REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Dušanom Szabóom, Nemocničná 7, Kráľovský Chlmec, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 NcC 7/2018 z 10. apríla 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. júla 2018 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 NcC 7/2018 z 10. apríla 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ ako žalobca podal 11. júna 2012 Okresnému súdu Trebišov (ďalej aj „okresný súd“) návrh na určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru proti žalovanej [REDACTED] (ďalej len „žalovaná“). Konanie bolo okresným súdom vedené pod sp. zn. 13 Cpr 2/2012 (ďalej aj „spor“).

3. Krajský súd na základe návrhu žalovanej na prikázanie sporu inému súdu tej istej inštancie z 3. júla 2017, ktorý doplnila podaním z 22. januára 2018, napadnutým uznesením prikázal spor Okresnému súdu Košice II z dôvodu vhodnosti podľa § 39 ods. 2 a 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“).

4. Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na nedostatočné a veľmi strohé odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu a zdôrazňuje, že krajský súd „za hlavný dôvod delegácie veci považoval nespokojnosť odporcu s činnosťou a úkonmi miestne príslušného súdu spočívajúca v spôsobe pridelenia veci novému zákonnému sudcovi ako aj vytváranie súdneho spisu, jeho číslovanie, chýbajúce doklady a spôsob ustanovenia znalca.“, pričom tvrdí, že „obidve podania odporcu z hľadiska ich obsahu je potrebné posúdiť ako odvolanie a v žiadnom prípade ako výnimočné dôvody zásahu do môjho ústavného práva.“.

5. Sťažovateľ ďalej v sťažnosti uvádza: „Namietané skutočnosti, s ktorými sa stotožnil Krajský súd v Košiciach, sú postupy súdu ak dôjde k ich porušeniu existujú zákonné postupy, ako sa domôcť k ich náprave a to napríklad riadnymi a mimoriadnymi opravnými prostriedkami. Pochybenie resp. tvrdené pochybenia Okresného súdu Trebišov nemôže v rámci rozhodovania o delegácie veci z dôvodu vhodnosti zamieňať Krajský súd v Košiciach s opravnými prostriedkami.“

6. Sťažovateľ v súvislosti s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu uvádza, že „... pri rozhodovaní prihliadal na dĺžku doterajšieho konania (cca 6 rokov) a skutočnosť, že v konaní bola vec pridelená novej zákonnej sudkyňi, ako aj to, že vo veci bol rozsudok súdu prvej inštancie zrušený a vrátený na ďalšie konanie (2CoPr/1/2014 zo 16.12.2014). Za daného stavu by nová zákonná sudkyňa bola povinná nielen vykonať ďalšie dokazovanie v zmysle pokynov krajského súdu, ale aj niektoré dôkazy by musela zopakovať... Tak závažný zásah do môjho ústavného práva... nemôže Krajský súd v Košiciach odôvodniť dĺžkou doterajšieho konania. Uvedeným postupom sa navodzuje zdanie, že ak súd prvej inštancie rozhoduje vo veci liknavo z dôvodu vhodnosti je možné vec prikázať inému súdu prvej inštancie, kde už je zabezpečené, že konanie sa urýchli.“.

7. Sťažovateľ v súvislosti s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu argumentuje, že „... má za to, že dôvod delegácie má rozmery výnimočného charakteru, ktoré sú nielen v tom, že žalovaná spochybňuje (zatiaľ nenamieta) možnú zaujatosť novej sudkyne, ale aj v tom, že je evidentné, že pri práci so spisom došlo k určitým pochybeniam a procesným vadám, čo by mohlo mať za následok porušenie práva na spravodlivý proces.“, a ďalej uvádza, že „Spochybnenie zaujatosti kvalifikovať ako jeden z výnimočných charakterov odôvodňujúcich zásah do môjho ústavného práva nie je akceptovateľný. Ani akákoľvek prípadná chyba, pochybenie a procesné vady čo by mohlo mať v budúcnosti za následok porušenie práva na spravodlivý proces, nepreukazuje výnimočný charakter.“. Sťažovateľ sa domnieva, že „V danom prípade došlo k neprípustnému rozšíreniu argumentov vhodnosti zo strany Krajského súdu v Košiciach a to všetko na úkor môjho ústavného práva na zákonného sudcu a tým aj na spravodlivý proces.“, a zdôrazňuje, že „Krajský súd v Košiciach sa nevysporiadal ani s mojím nesúhlasom s vecnou delegáciou aj napriek tomu, že som vo svojom vyjadrení to opakovane uvádzal.“.

8. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] nar... nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, čl. 38 ods. 1 Listiny základných práva a slobôd, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR

uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn.: 5NcC/7/2018 dňa 10.04.2018 porušené bolo.

2. Zrušuje uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn.: 5NcC/7/2018 dňa 10.04.2018 a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 3000 EUR, ktoré je Krajský súd v Košiciach povinný vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť trovy právneho zastúpenia [REDAKOVANÉ] na účet jeho právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

11. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

13. Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

14. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

15. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

16. Sťažovateľ v podanej sťažnosti namietal, že uznesením krajského súdu sp. zn. 5 NcC 7/2018 z 10. apríla 2018, ktorým spor pôvodne vedený okresným súdom pod sp. zn. 13 Cpr 2/2012 prikázal Okresnému súdu Košice II, boli porušené jeho práva označené v záhlaví tohto rozhodnutia, domáhal sa zrušenia napadnutého uznesenia krajského súdu, priznania primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

17. Ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Túto ochranu poskytuje aj základným právam účastníkov v konaní a strán sporu v ich veci pred súdmi (všeobecnými) alebo pred inými orgánmi Slovenskej republiky v prípadoch ustanovených zákonom. Tieto práva vyplývajú z ústavno-procesných princípov konania pred uvedenými orgánmi (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a patrí medzi ne aj právo každého na rozhodnutie jeho veci tým sudcom, ktorého určuje zákon.

18. Článok 46 ods. 1 ústavy predstavuje primárne ústavné východisko pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany a vytvára ústavný základ pre ústavnú úpravu jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v čl. 46 až čl. 50 ústavy (m. m. I. ÚS 117/05). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivý proces zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu viazaného procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu, vo veci konať a rozhodnúť (pozri II. ÚS 88/01). Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a povolené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (m. m. IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

19. Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, ústavný súd poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) sú „výsledkové“, to znamená, musí im zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08, III. ÚS 196/2015). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“; napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a ESLP overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

20. Procesný postup všeobecných súdov v konaní pred nimi upravuje Civilný sporový poriadok.

Podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa § 420 písm. e) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo podľa § 420 písm. f) CSP súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

21. V prípade sťažovateľa to znamená, že výsledok, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08, III. ÚS 196/2015 a podobne). Napadnuté uznesenie krajského súdu by mohlo zakladať porušenie označených práv sťažovateľa len v prípade, ak by bolo spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre neho a tento negatívny dôsledok by sa musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach (m. m. III. ÚS 30/2010).

22. Zo sťažnostnej argumentácie sťažovateľa ďalej vyplýva, že jej ťažisko je založené na namietanom porušení základného práva na zákonného sudcu garantovaného prostredníctvom čl. 48 ods. 1 ústavy. K jeho porušeniu malo podľa jeho názoru dôjsť tým, že na prejednanie a rozhodnutie veci (žaloby o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru) je príslušný Okresný súd Trebišov, pričom vec sa v dôsledku napadnutého uznesenia krajského súdu nachádza na Okresnom súde Košice II.

23. Základné právo na zákonného sudcu ústavný súd považuje za celkom neopomenuteľnú podmienku výkonu súdnej moci, keďže na jednej strane dotvára a upevňuje sudcovskú nezávislosť a na strane druhej predstavuje pre účastníka konania záruku, že na rozhodnutie jeho veci sú povolané súdy a sudcovia podľa vopred ustanovených zásad tak, aby bola zachovaná zásada pevného a náhodného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený pre rôzne dôvody a rozličné účely výber súdov a sudcov „*ad hoc*“ (pozri I. ÚS 239/04).

24. Aj vo vzťahu k ochrane základného práva na zákonného sudcu ústavný súd vo svojej judikatúre dôsledne vychádza z princípu subsidiarity, pričom zdôrazňuje, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto sa intervencia ústavného súdu uplatní až vtedy, ak túto ochranu neposkytnú, resp. neposkytujú všeobecné súdy (m. m. I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Vo vzťahu k ochrane základného práva na zákonného sudcu disponuje sťažovateľ v konaní pred všeobecnými súdmi právnymi nástrojmi, ktorých použitie je spôsobilé zabezpečiť efektívnu ochranu tohto základného práva.

25. Ústavný súd konštatuje, že podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi sú závažné procesné pochybenia dôvodom na podanie odvolania (pozri odvolacie dôvody vymedzené v § 365 CSP) a za splnenia zákonom ustanovených podmienok aj na podanie dovolania (pozri napr. II. ÚS 595/2013, IV. ÚS 26/04, ale aj m. m. II. ÚS 130/02, IV. ÚS 31/03).

26. Pokiaľ podľa názoru sťažovateľa krajský súd napadnutým uznesením o prikázaní veci z dôvodu vhodnosti rozhodol zjavne neodôvodnene a vo veci tak bude rozhodovať nezákonný sudca, potom sa jeho sťažnosť podaná ústavnému súdu javí ako predčasná. V ďalšom priebehu konania vo veci samej pred všeobecnými súdmi má totiž sťažovateľ k dispozícii právne prostriedky (odvolanie, prípadne dovolanie), prostredníctvom ktorých môže uplatniť námietky, ktoré tvoria obsah jeho sťažnosti adresovanej ústavnému súdu, o ktorých budú všeobecné súdy povinné rozhodnúť. V posudzovanom prípade teda existuje „iný súd“, resp. „iné súdy“, a to krajský súd, resp. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktoré sú primárne povolané na poskytnutie ochrany právam sťažovateľa.

27. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby účastník konania domáhajúci sa ochrany svojich základných práv sám rozhodol o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy zjavne vyplýva, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu musí účastník konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú mu dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi.

28. Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. novembra 2018